

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *İçişleri Bakanı Süleyman Soylu* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Semra Güzel

Diyarbakır Milletvekili

1990'lı yıllar boyunca binlerce insan zorla kaybedildi. Evlerinden, iş yerlerinden çıkarken, sokakta yürürken, seyahat ederken, birden bire ortadan kaybolan ve bir daha haber alınamayan bu kişilerin bulunması için yıllardır aileleri başta olmak üzere birçok insan hakları aktivisti mücadele yürütmektedir. Türkiye'de bu mücadelenin en görünür yüzü yıllardır çocuklarını, eşlerini, sevdiklerini arayan Cumartesi Anneleri/Cumartesi İnsanlarıdır. 27 Mayıs 1995'ten bu yana tanıdıklarını arayan Cumartesi Anneleri/İnsanları her Cumartesi Galatasaray Meydanı'nda oturmakta ve zorla kaybedilen kimselerin akıbetini sormaktadır. Bununla beraber her hafta Cumartesi Diyarbakır İnsan Hakları Derneği'nde (İHD) de Diyarbakır Kayıp Yakınları, yakınlarının akıbetini sormaya ve onları aramaya devam etmektedir.

Zorla kaybettirmelerin bir politika olarak birçok ülkede uygulanmaya başlanması ile beraber Birleşmiş Milletler bu konuya dair bir sözleşme hazırlamıştır. "Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme" 20 Aralık 2006 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Sözleşme, 23 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeyi 90'dan fazla devlet imzalamıştır. 25 devlet ise bütün usuli işlemleri yerine getirerek taraf olmuştur. Sözleşmenin birinci maddesine göre "zorlanmış ortadan kaybolma insnalığa karşı bir suçtur" ve sözleşmenin ikinci maddesi "zorla kaybedilmeyi" şöyle tanımlamaktadır; "Bu Sözleşme'nin amaçları açısından "zorla kaybedilme" terimi, kişilerin, Devlet adına görev yapan veya Devletin yetkilendirmesi, desteği ve bilgisiyle hareket eden kişiler veya gruplar tarafından tutuklanması, gözaltına

alınması, kaçırılması veya başka herhangi bir biçimde özgürlüklerinden yoksun bırakılması; ardından söz konusu kişilerin kendi fiillerini reddetmeleri veya kaybolan kişinin nerede ve ne durumda olduğunu gizlemeleri ve sonuçta kayıp kişinin hukukun koruması dışında kalması durumunu anlatmak amacıyla kullanılır.”

1990'lı yıllar boyunca Türkiye'de 17 bine yakın insan zorla kaybettirilmiş, kendilerinden bir daha haber alınamamıştır. Bu konuya dair ailelerin ve insan hakları aktivistlerinin de çağrılarına rağmen Türkiye “Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme” isimli sözleşmeyi imzalamamış, zorla kaybedilenlerin akıbeti açığa çıkarılmamıştır. 27 Mayıs 2020 günü 25. Yıllarını dolduran Cumartesi Anneleri/İnsanları zorla kaybedilenlerin akıbetini sormaya devam etti. Zorla kaybettirilen isimlerden biri de Hasan Ocak'tır. Ve 30 Mayıs 2020 tarihinde Diyarbakır İHD Şubesi Hasan Ocak'ın akıbetini sordu. Hasan Ocak 30 yaşındayken, 21 Mart 1995 yılında zorla kaybettirildi. Sosyalist kimliği ile bilinen Hasan Ocak kaybettirildiği zaman İstanbul Avcılar'da yaşıyordu. Gözaltına alındığı günlerde İstanbul Terörle Mücadele Şubesinde bulunan iki kişi Hasan Ocak'ın bu şubede olduğunu gördüklerini dile getirmiştir. Ocak ailesi başta Savcılık olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisine, Adli Tıp Kurumlarına, hastanelere başvurarak çocuklarını bulmaya çalıştı. Fakat dönemin İçişleri Bakanı Nahit Menteşe ve Emniyet Genel Müdüğü Mehmet Ağar'ın da imzasının olduğu bir açıklamada Hasan Ocak'ın gözaltına alınmadığını, herhangi bir suçtan ötürü aranmadığı belirtildi. Fakat 58 günlük bir arayış sonucunda ailesi Hasan Ocak'ın işkence görmüş bedeninin faili meçhul kişi olarak Altınşehir Kimsesizler Mezarlığında gömülü olduğunu öğrenmiştir. İşkence ile öldürüldüğü resmi belgelerde yer aldı. Dönemin Devlet Bakanı Algan Hacıoğlu Hasan Ocak'ın kendisinden bilgi almak için kaçırıldığını, ve işkence ile öldürüldüğünü dile getirmiş ve kamuoyundan özür dilemiş, AIHM'e götürülen Hasan Ocak davasında da ifade vermiş, devletin bu cinayetten haberdar olduğunu dile getirmiştir.

Bu Bağlamda;

- 1- Türkiye, Birleşmiş Milletler'in İnsan Hakları Çerçevesinde oluşturduğu “Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme”yi neden imzalamamaktadır?
- 2- Yaklaşık 17 bin kişinin zorla kaybettirildiği Türkiye'de kaybedilenlerin akıbetinin açığa çıkarılması için neden adımlar atılmamaktadır? Bu kişilerin bulunması için şimdiye kadar yapılan çalışmalar nelerdir?

- 3- Zorla kaybedilen kişilerin kaybedildikleri dönemde var olan emniyet kayıtlarının açılması ve kaybedilen kişilerin kayıtlarına dair verilerin ortaya çıkarılması için bir girişiminiz olacak mıdır?
- 4- Hasan Ocak örneğinde de olduğu gibi zorla kaybedilenlerin gözaltına alınmadığı söylene de gözaltına alındığı ve işkence ile öldürüldüğü görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Hasan Ocak'ın öldürülmesinden sorumlu olan kişi ve kurumların yargılanması amacı ile bir girişiminiz olacak mıdır?
- 5- Zorla kaybedilen kimselerin akıbetinin ne olduğunu bulmak ve cenazelerin ailelere teslim edilmesi için gerekli girişimleri yapmak, geçmiş ile yüzleşmek adına adımlar atılacak mıdır?